



საქართველოს  
სახალხო დამცველი  
PUBLIC DEFENDER  
(OMBUDSMAN) OF GEORGIA

N 15-9/11002  
09/11/2023

11002-15-9-2-202311091419



საქართველოს იუსტიციის მინისტრს  
ბატონ რატი ბრეგაძეს

### რეკომენდაცია

მსჯავრდებულ **[REDACTED]** პენიტენციური დაწესებულებიდან მისი ან მისი ახლო ნათესავის საცხოვრებელი ადგილიდან ყველაზე ახლოს მდებარე, შესაბამისი ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში გადაყვანის თაობაზე

შემუშავებულია საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის მიერ განხორციელებული შემოწმების შედეგების მიხედვით და გეგზავნებათ „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 21-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად.

ბატონო რატი,

საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატი სწავლობს სპეციალური პენიტენციური სამსახურის **[REDACTED]** დაწესებულებაში განთავსებული მსჯავრდებულის, **[REDACTED]** საქმეს. მსჯავრდებულის განმარტებით, მისი ოჯახი ცხოვრობს ქუთაისში, ხოლო თვითონ რამდენიმე წელია, სასჯელს იხდის და ძირითადად, იმყოფება **[REDACTED]** პენიტენციურ დაწესებულებაში, რომელიც შორს არის მისი ოჯახის წევრების საცხოვრებელი ადგილიდან. აღნიშნულის გამო კი, ვეღარ სარგებლობს ოჯახის წევრებთან ხანმოკლე და ხანგრძლივი პაემნითა და ამანათის მიღების უფლებით.

მსჯავრდებულ **[REDACTED]** განმარტებით, სასჯელის შემდგომი მოხდის მიზნით სურს N2 პენიტენციურ დაწესებულებაში გადასვლა, რადგან მისთვის მნიშვნელოვანია სოციალური კავშირის შენარჩუნება ოჯახის წევრებთან და სასჯელის მოხდა სურს დასავლეთ საქართველოში მდებარე, იმავე ტიპის თავისუფლების აღკვეთის

---

საქართველო, თბილისი 0102, დავით აღმაშენებლის გამზირი N80,  
ცხელი ხაზი: 1481 (24/7); [www.ombudsman.ge](http://www.ombudsman.ge); ელ-ფოსტა: [info@ombudsman.ge](mailto:info@ombudsman.ge)  
80 David Agmashenebeli Avenue, Tbilisi 0102, Georgia,  
Hotline: 1481 (24/7); [www.ombudsman.ge](http://www.ombudsman.ge); E-mail: [info@ombudsman.ge](mailto:info@ombudsman.ge)



დაწესებულებაში, სადაც შეძლებს ისარგებლოს ოჯახის წევრებთან როგორც ხანმოკლე და ხანგრძლივი პაემნის, ასევე, ამანათის მიღების უფლებით.

#### ფაქტობრივი გარემოებები

სახალხო დამცველის აპარატმა [REDACTED] პენიტენციური დაწესებულებიდან გამოითხოვა ინფორმაცია მსჯავრდებულ [REDACTED] ოჯახის წევრებთან პაემნისა და ამანათის მიღების უფლებით სარგებლობის შესახებ.<sup>1</sup> დაწესებულებიდან სახალხო დამცველის აპარატს ეცნობა, რომ მსჯავრდებულ [REDACTED] პენიტენციურ დაწესებულებაში იმყოფება 2021 წლის 18 სექტემბრიდან და ამ პერიოდის განმავლობაში, მას ოჯახის წევრებთან პაემნის უფლებით არ უსარგებლია. ამანათი კი, მიღებული აქვს მხოლოდ ერთხელ.<sup>2</sup>

ასევე, სახალხო დამცველის აპარატმა, 2021-2023 წლებში, ოთხჯერ მიმართა სპეციალური პენიტენციური სამსახურის პენიტენციურ დეპარტამენტს მსჯავრდებულ [REDACTED] დასავლეთ საქართველოში მდებარე, შესაბამისი ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში გადაყვანისა და N2 დაწესებულებაში განთავსებულ ბრძლდებულთა/მსჯავრდებულთა რაოდენობის თაობაზე.<sup>3</sup>

პენიტენციური დეპარტამენტის მიერ სახალხო დამცველის აპარატს ეცნობა, რომ [REDACTED] [REDACTED] განსაზღვრული აქვს საშიშროების მომეტებული რისკის სახე, ხოლო სასჯელის მოხდა - N10 პენიტენციურ დაწესებულებაში და მისი გადაყვანა დასავლეთ საქართველოში არსებულ რომელიმე პენიტენციურ დაწესებულებაში არ იგეგმებოდა. ამასთან, ბოლო წერილის თანახმად, [REDACTED] გადაყვანა არ იგეგმებოდა უსაფრთხოების მიზნებიდან გამომდინარე, ხოლო N2 პენიტენციურ დაწესებულებაში განთავსებული იყო [REDACTED] კატიმარი.<sup>4</sup>

პირადი საქმის თანახმად, [REDACTED] საცხოვრებელი მისამართია: რეგისტრაციის - [REDACTED] ხოლო, ფაქტობრივი - [REDACTED]

#### სამართლებრივი დასაბუთება

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო კატიმრის შესაძლებლობას, მჭიდრო კონტაქტი ჰქონდეს ოჯახის წევრებთან, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-8 მუხლით დაცულ სფეროდ განიხილავს.

<sup>1</sup> საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის 2023 წლის 27 ივლისის N15-9/7361 წერილი.

<sup>2</sup> N10 პენიტენციური დაწესებულების 2023 წლის 28 ივლისის N208536/25 წერილი.

<sup>3</sup> საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატის 2021 წლის 26 ოქტომბრის N15-9/10152, 2022 წლის 14 სექტემბრის N15-9/9260, 2023 წლის 13 ივლისის N15-9/6845 და 2023 წლის 14 აგვისტოს N15-9/8043 წერილები.

<sup>4</sup> სპეციალური პენიტენციური სამსახურის პენიტენციური დეპარტამენტის 2021 წლის 9 ნოემბრის N267490/01, 2022 წლის 29 ივნისის N191975/01, 2022 წლის 16 სექტემბრის №272961/01, 2023 წლის 28 აპრილის N115105/01 და 2023 წლის 23 აგვისტოს N233898/23 პასუხები.

<sup>5</sup> საქართველოს სახალხო დამცველის რწმუნებულის 2023 წლის 5 სექტემბრის ოქმი [REDACTED] პირადი საქმის გაცნობის შესახებ.



სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის შესაბამისად, მიუხედავად იმისა, რომ კონვენცია არ ადგენს პატიმრის უფლებას თვითონ აირჩიოს პენიტენციური დაწესებულება, თუ პატიმარი მოთავსებული იქნება სახლიდან ისე შორს, რომ ოჯახის წევრების მხრიდან ვიზიტების განხორციელება მნიშვნელოვნად დაბრკოლდება ან შეუძლებელი გახდება, ეს შესაძლოა გახდეს ოჯახური ცხოვრების უფლების დარღვევის საფუძველი.<sup>6</sup> ამასთან, სასამართლოს შეფასებით, მსჯავრდებულის სოციალური კავშირების დაკარგვა (პაემანი, სატელეფონო ზარი, მიმოწერა), სხვა ფაქტორებთან ერთად, იწვევს გათავისუფლების შემდეგ დანაშაულის განმეორებით ჩადენის რისკს.<sup>7</sup>

მართალია, კონვენციის მე-8 მუხლი არ მიეკუთვნება აბსოლუტური ხასიათის უფლებათა ჩამონათვალს და მასში ჩარევა შესაძლებელია ტრადიციული ტესტის<sup>8</sup> დაკმაყოფილების შემთხვევაში, თუმცა ევროპული სასამართლო დარღვევის არსებობას ადგენს იმ კითხვაზე პასუხის გაცემით, მიღწეული იქნა თუ არა სამართლიანი ბალანსი ლეგიტიმურ მიზანსა და ინდივიდის უფლების შეზღუდვას შორის. მოცემულ შემთხვევაში კი, ორი წლის განმავლობაში (2021 წლის 18 სექტემბრიდან) ოჯახის საცხოვრებელი ადგილიდან ტერიტორიულად შორს მდებარე დაწესებულებაში განთავსება, რაც ფაქტობრივად იწვევს ოჯახის წევრებთან კომუნიკაციის უფლების შეზღუდვას, არ შეიძლება ჩაითვალოს სამართლიან ბალანსად და კონვენციის მე-8 მუხლით დაცულ სფეროში ჩარევას წარმოადგენს.

აღსანიშნავია, რომ ევროპულმა სასამართლომ ინდივიდუალური გარემოებების შეფასების შედეგად არაერთ საქმეში დაადგინა ევროპული კონვენციის მე-8 მუხლის დარღვევა, როდესაც მსჯავრდებული განთავსებული იყო საცხოვრებელი ადგილიდან ტერიტორიულად შორს მდებარე პენიტენციურ დაწესებულებაში და ამ მიზეზით, სრულყოფილად ვერ იყენებდა ოჯახის წევრებთან პაემნის უფლებას.<sup>9</sup> სასამართლოს შეფასებით, ოჯახური ცხოვრება პატიმრის უფლებების მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს და შესაბამისმა ორგანოებმა ხელი უნდა შეუწყონ ოჯახის წევრებთან სიახლოვის შენარჩუნებაში.<sup>10</sup>

ევროპული ციხის წესების შესაბამისად, პატიმრის განთავსება უნდა მოხდეს შემდგომი დაგვარად ახლოს მათ სახლებთან ან სოციალური რეაბილიტაციის ადგილებთან.<sup>11</sup> ამასთან, ოჯახის წევრებთან კომუნიკაცია უმეტეს შემთხვევაში გადამწყვეტი ფაქტორია მსჯავრდებულის რესოციალიზაციისთვის. რესოციალიზაცია კი თავის მხრივ სასჯელის აღსრულების ერთ-ერთ მიზანს წარმოადგენს.<sup>12</sup>

<sup>6</sup> ვინტმანი უკრაინის წინააღმდეგ, N284403/05, პარ. 78.

<sup>7</sup> იხ. დანილევჩი რუსეთის წინააღმდეგ, N31469/08, 28.02.2022, პარ. 62.

<sup>8</sup> გათვალისწინებული იყოს კანონით, ემსახურებოდეს ლეგიტიმურ მიზანს, აუცილებელი იყოს დემოკრატიულ საზოგადოებაში.

<sup>9</sup> ხოდორკოვსკი და ლეხედვეი რუსეთის წინააღმდეგ, N11082/06, 13372/05.

<sup>10</sup> მესინა იტალიის წინააღმდეგ, პარ. N61, 25498/94, 28.12.2000.

<sup>11</sup> ევროპული ციხის წესები, წესი 17.1.

<sup>12</sup> საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი, მუხ. 39, ნაწ. 1.



გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის „მინიმალური სტანდარტული წესები პატიმრებთან მოპყრობის შესახებ“ ცალსახად განსაზღვრავს, რომ განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს პატიმარსა და მის ოჯახს შორის კავშირების შენარჩუნებას და განმტკიცებას, რაც ემსახურება ორივე მხარის ინტერესებს.<sup>13</sup> ამავე დოკუმენტის თანახმად, პატიმრები მოთავსებული უნდა იყვნენ, თუ ეს შესაძლებელია, მათ სახლსა თუ სოციალური რეაბილიტაციის ადგილთან ყველაზე ახლოს მდებარე პენიტენციურ დაწესებულებაში.<sup>14</sup>

პატიმრობის კოდექსის შესაბამისად, მსჯავრდებული, როგორც წესი, სასჯელს იხდის მისი ან მისი ახლო ნათესავის საცხოვრებელი ადგილიდან ყველაზე ახლოს მდებარე, შესაბამისი ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში.<sup>15</sup>

აქვე აღსანიშნავია, რომ აღმოსავლეთ საქართველოში არსებული პენიტენციური დაწესებულებებიდან მსჯავრდებულები, რომლებსაც განსაზღვრული აქვთ დახურული ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში სასჯელის მოხდა და სამიშროების მომეტებული რისკი, შესაძლებელია განთავსდნენ დასავლეთ საქართველოში მდებარე N2 პენიტენციურ დაწესებულებაში.

#### წინამდებარე საქმის ანალიზი

სახალხო დამცველის აპარატი სრულიად იზიარებს პენიტენციურ დაწესებულებებში უსაფრთხოების საკითხის განსაკუთრებულ მნიშვნელობას, თუმცა, არანაკლებ მნიშვნელოვანია მსჯავრდებულების ოჯახის წევრებთან კავშირის/ამანათის მიღების უფლებით დაუბრკოლებლად სარგებლობა და ამ საკითხებს შორის ბალანსის დაცვა. როგორც დადგინდა, [REDACTED] არი წელია ვერ სარგებლობს ოჯახის წევრებთან შეხვედრის უფლებით. აღნიშნული კი, საკმარისზე მეტი დროა საიმისოდ, რომ სპეციალურმა პენიტენციურმა სამსახურმა გადახედოს თავის იმ გადაწყვეტილებას, რომლითაც პატიმრის უფლება ფაქტობრივად იზღუდება.

საგულისხმოა, რომ N2 პენიტენციურ დაწესებულებაში განთავსებულნი არიან მსჯავრდებულები, რომელთაც სამსახურის გენერალური დირექტორის ბრძანებით განესაზღვრათ დახურული ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში სასჯელის მოხდა, ან რისკების შეფასების გუნდის მიერ განესაზღვრათ მომეტებული რისკი.<sup>16</sup>

აღსანიშნავია, რომ [REDACTED] პენიტენციური დაწესებულების მსგავსად, N2 პენიტენციური დაწესებულება წარმოადგენს პატიმრობისა და დახურული ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებას, სადაც მოქმედებს მსგავსი სარეჟიმო და სხვა პირობები.

<sup>13</sup> გაეროს მინიმალური სტანდარტული წესები პატიმრებთან მოპყრობის შესახებ (ნ. მანდელას წესები), წესი N106.

<sup>14</sup> იქვე, წესი 59.

<sup>15</sup> პატიმრობის კოდექსი, მუხ. 46, ნაწ. 3.

<sup>16</sup> საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის მინისტრის 2015 წლის 27 აგვისტოს N119 ბრძანება „საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროს №2 პენიტენციური დაწესებულების დებულების დამტკიცების შესახებ“, მუხ. 2, პუნქტ. 2.



საგულისხმოა, რომ [REDACTED] მოთხოვნა დასავლეთ საქართველოში მდებარე, შესაბამისი ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში გადაყვანის თაობაზე, უნდა გამოირიცხავდეს მსჯავრდებულის კანონიერი უფლების უსაფრთხოების მოტივით შეზღუდვის ლეგიტიმურ შესაძლებლობას, ვინაიდან [REDACTED] პენიტენციური დაწესებულების მსგავსად, N2 პენიტენციურ დაწესებულებაში უზრუნველყოფილია მომეტებული რისკის მქონე მსჯავრდებულთათვის განთავსებისა და გადაადგილების ზემოაღნიშნული პირობები. ასევე, N2 პენიტენციური დაწესებულების დებულებითა და ფაქტობრივად არსებული მდგომარეობით, ბრალდებულები და მსჯავრდებულები განთავსებულები არიან სპეციალურ საკნებში, სადაც მათი ან სხვა პირების უსაფრთხოების ინტერესებიდან გამომდინარე და დაწესებულების დებულების მოთხოვნათა დაცვის მიზნით, შესაძლებელია განხორციელდეს ვიზუალური ან/და ელექტრონული საშუალებით მეთვალყურეობა და კონტროლი საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.<sup>17</sup> ამასთან, დებულების თანახმად, სუფთა ჰაერზე<sup>18</sup> გაყვანას ან დაწესებულების ტერიტორიაზე სხვა მოტივით გადაადგილებას წარმართავს დაწესებულების წარმომადგენელი.

ასევე ნიშანდობლივია, რომ „საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის სამინისტროს პენიტენციური დაწესებულებების შესახებ“ საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის მინისტრის 2015 წლის 27 აგვისტოს N106 ბრძანების პირველი მუხლის „ა1“ ქვეპუნქტის თანახმად, N2 პატიმრობისა და დახურული ტიპის თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში განთავსების ლიმიტია 1068 ბრალდებული და მსჯავრდებული.

შესაბამისად, თუ გავითვალისწინებთ იმ გარემოებას, რომ N2 პენიტენციური დაწესებულების ლიმიტი აღემატება დაწესებულებაში მყოფ ბრალდებულთა და მსჯავრდებულთა იმ საერთო რაოდენობას, რაც სახალხო დამცველის აპარატს ეცნობა პენიტენციური დეპარტამენტიდან [REDACTED] პატიმარი), მსჯავრდებულ [REDACTED] N2 დაწესებულებაში გადაყვანა უსაფრთხოებასთან ერთად, გადატვირთულობის პრობლემის წარმოქმნასაც გამოირიცხავს.

### დასკვნა

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 21-ე მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, მოგმართავთ რეკომენდაციით, მსჯავრდებულის ან მისი ახლო ნათესავის საცხოვრებელ ადგილთან ახლოს სასჯელის მოხდის პრინციპის დაცვით, მსჯავრდებული [REDACTED] სასჯელის შემდგომი მოხდის მიზნით, გადაყვანილ იქნას N2 პენიტენციურ დაწესებულებაში.

<sup>17</sup> იქვე, მუხ. 14, პუნქტ. 1.

<sup>18</sup> ყოველდღიურად, არანაკლებ 1 საათისა.



ამასთან, გთხოვთ, მოცემული რეკომენდაციის განხილვის შედეგები მაცნობოთ „საქართველოს სახალხო დამცველის შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონის 24-ე მუხლით დადგენილ ვადაში.

პატივისცემით,

ლევან იოსელიანი

სახალხო დამცველი

